

РОЛЬ ІНФРАСТРУКТУРИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Н.І. Болтянська, к.т.н.,

А.С. Комар,

*Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна.*

Найважливішим чинником розвитку агропромислового комплексу є державне регулювання, яке відбувається через цінову, податкову, антимонопольну, фінансово-інноваційну, зовнішньоекономічну політику та нормативно-правове забезпечення.

Основними складовими державного регулювання агропромислового комплексу економіки є: визначення стратегічних цілей розвитку АПК та способів їх досягнення; розробка комплексних інноваційно-інвестиційних державних програм та організаційно-методологічне і ресурсне забезпечення реалізації регіональних програм; моніторинг попиту і пропозиції на внутрішніх і зовнішніх ринках продовольчих товарів і сировини, а також прогнозування на цій основі ринкової кон'юнктури на близьку і далеку перспективу; контроль за якістю вирощеної сільськогосподарської сировини та вироблених з неї продуктів харчування у відповідності до стандартів, які діють у СОМ; регулювання земельних відносин та контроль за дотриманням екологічних норм ведення господарської діяльності; гарантована закупівля державою частини вирощеної сільгоспвиробниками продукції по договірним цінам [1-4].

До заходів державної підтримки сільськогосподарського виробництва належать: бюджетне фінансування програм розвитку сільського господарства в регіоні; пільгове оподаткування; запровадження пільгових короткострокових та довгострокових послуг; страхування товаровиробників; стимулювання зростання якості продукції рослинництва і тваринництва; цінове регулювання.

Державна підтримка здійснюється також шляхом компенсації сільськогосподарським підприємствам 80 % вартості використаної та оплаченої електроенергії для поливу сільськогосподарських культур на зрошуваних землях та заповнення водою земельних чеків для вирощування рису [5-7]. Залучення коштів місцевого і державного бюджетів на виконання програм і заходів дасть змогу значно збільшити фінансові потоки аграрних підприємств, розширити їх економічні та технічні можливості, ефективно реалізувати накопичений виробничий і трудовий потенціал, покращити конкурентне середовище [8,9].

В аграрній сфері формування і розвиток інфраструктури є

обов'язковою умовою ефективної взаємодії суб'єктів основного і допоміжного виробництва, що зв'язує попит і забезпечує перетворення всіх видів ресурсів у фактори виробництва [10], що сприяє створенню загальних передумов відтворювального процесу, зростання і розвитку агропромислового виробництва.

Інфраструктура як сфера агропромислового комплексу має свої особливості:

- інфраструктура АПК представлена в якості збірного блоку, що включає різні галузі, виробництва і види діяльності,
- її зв'язок з іншими складовими частинами АПК здійснюється переважно на основі функціонального поділу праці,
- на функціонування інфраструктури впливають процеси циклічності, характерні для сільськогосподарського виробництва, що зумовлює і відповідний процес діяльності пов'язаних з ним галузей інфраструктури.

В даний час в Україні особлива увага повинна приділятися формуванню та розвитку інфраструктурного комплексу АПК.

Проблема низької якості інфраструктури України присутня у всіх її складових. Ситуація ускладнюється недостатньою взаємодією між різними галузями, незначним припливом інвестицій, застарілою системою регулювання і високим ступенем зносу основних фондів.

Система інфраструктури АПК наведена на рис. 1.

Рис. 1. Система інфраструктури агропромислового

комплексу

Погіршення стану сільської місцевості пов'язано з нерозвиненістю або деградацією інфраструктури. Тому є комплекс причин, основними є яких є транспортна та соціальна. Таким чином, проблему інфраструктурного забезпечення території необхідно розглядати у комплексі.

Деградація села, скорочення чисельності населення та інші факти безпосередньо залежать від інфраструктури (виробничої, соціальної, транспортної).

У 1990-х рр. агропромисловий комплекс зазнав значного реформування, що безпосередньо позначилося на стані сільських поселень; виробники сільськогосподарської продукції і підприємства по переробці не змогли швидко адаптуватися до нових умов господарювання; значна диференціація населення за доходами, рівнем життя призвели до:

- скорочення обсягу виробництва;
- збільшення відтоку населення із сільської місцевості в міську.

У сільській місцевості молоді фахівці не залишаються на постійне місце проживання через незадовільні побутові та інфраструктурні умови, а також значну диференціацію рівня життя та відсутність перспективи розвитку. У багатьох сільських населених пунктах відсутні необхідні для забезпечення нормальних умов життя комунікації (дороги, газ тощо), в результаті чого молоді фахівці, що пройшли навчання в місті, не бажають повертатися в сільську місцевість, справедливо вважаючи умови життя там значно більше гіршими;

- зміни структури виробництва і виробників;
- погіршення стану інфраструктури (виробничої, соціальної, транспортної).

Наслідком вищенаведених причин відбулося:

в сфері виробничої інфраструктури

- відставання рівня техніки і технології від іноземних конкурентів,
- нестача фахівців для роботи на підприємствах АПК,
- зміна стану ресурсної бази виробничого процесу (в т. ч. добрива та засоби боротьби з шкідниками),
- часті зміни в структурі власників,
- нестабільність цінової політики на ринку постачальників фінансових послуг (кредити, страхування і т. п.), паливо-мастильних матеріалів та ін.

в сфері соціальної інфраструктури

- скорочення закладів охорони здоров'я,
- недостатня кількість об'єктів культури і відпочинку,

- відмінність в рівнях підготовки в навчальних закладах міста та села,
- недолік об'єктів сфери послуг (перукарні тощо),
- значна різниця в рівні життя міського і сільського населення (заробітна плата, соціальне забезпечення),
- відсутність перспективи розвитку особистості.

у сфері транспортної інфраструктури

- відсутність (або недостатня кількість/якість) комунікацій для виробничих організацій,
- відсутність (або недостатня кількість/якість) комунікацій для жителів сільської місцевості,
- недостатнє забезпечення маршрутів громадськими транспортними засобами.

Вищенаведені причини можна перераховувати далі, причому їх значущість і рівень впливу на розвиток конкретної території залежить від багатьох факторів: ступеня віддаленості від великих населених пунктів, політики місцевих і федеральних органів влади.

Як наслідок погіршення стану інфраструктури відбувається деградація села, що тягне за собою серйозні наслідки:

- спад сільськогосподарського виробництва;
- порушення відтворювальних процесів в АПК;
- формування несприятливих економічних умов діяльності для сільського господарства;
- збільшення соціальної напруженості в сільській місцевості;
- зниження рівня добробуту сільського населення;

Все вищевказане обґрунтовує необхідність участі держави в інвестиційній підтримці соціального, транспортного та виробничого розвитку села, яка в сучасних умовах повинна бути спрямована не стільки на збільшення окремих кількісних показників сільськогосподарського виробництва, скільки на здатність аграрного сектора до розширеного відтворення, досягнення більш повного задоволення соціальних потреб і якості життя сільського населення, збереження та примноження об'єктів інфраструктури.

Список літератури.

1. *Комар А.С.* Організаційно-економічні заходи ресурсозбереження в молочному скотарстві. Тези міжн. наук.-пр. форуму «Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції». ТДАТУ. 2019. С. 36-39.

2. Boltyansky V., Boltyansky O., Boltyanska N. Analysis of major errors in the design of pumping stations and manure storage on pig farms. ТЕКА Commission of Motorization and Energetics in Agriculture. 2016. Vol.16. No.2. 49-54.

3. *Болтянський О.В.* Зменшення витрат енергетичних ресурсів для отримання сільськогосподарської продукції. Збірник тез доповідей II Міжнародної науково-технічної конференції «Крамаровські читання» НУБіП. 2015. С. 54–55.

4. *Boltyanska N.* Ways to Improve Structures Gear Pelleting Presses. ТЕКА. An International Quarterly Journal on Motorization, Vehicle Operation, Energy Efficiency and Mechanical Engineering. Lublin-Rzeszow, 2018. Vol. 18. No 2. P. 23-29.

5. *Болтянська Н.І.* Зниження енергоємності виробництва продукції тваринництва за рахунок скорочення енергії на кормоприготування. Інженерія природокористування. 2018. №1(9). С. 57–61.

6. *Скляр О.Г., Болтянська Н.І.* Основи проектування тваринницьких підприємств: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 380 с.

7. *Болтянська Н.І.* Умови забезпечення ефективного застосування ресурсозберігаючих технологій в молочному скотарстві. Праці ТДАТУ. 2016. Вип. 16. Т.2. С. 153–159.

8. *Болтянський О.В.* Щодо оцінки потенційної можливості застосування ресурсозберігаючих технологій на підприємствах молочного скотарства. Науковий вісник ТДАТУ. 2016. Вип.6. Т.1. С. 50–55.

9. *Болтянська Н.І.* Забезпечення якості продукції у галузі сільськогосподарського машинобудування. Науковий вісник НУБіП. Серія «Техніка та енергетика АПК». Київ. 2014. Вип.196, ч.1. С. 239-245.

10. *Болтянський О.В.* Аналіз основних тенденції розвитку світової та вітчизняної сільськогосподарської техніки для рослинництва. Науковий вісник НУБіП. Серія «Техніка та енергетика АПК». Київ. 2011. Вип.166, ч.1. С. 255-261.